

ЛАЙК ЯК БАЗАВАЕ ПАНЯЦЦЕ Ё САЦЫЯЛЬНЫХ СЭРВІСАХ

Бурчык К.Ю., Дзягілева Я.П.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Дадзіра Т.П. – ст. выкладчык

У артыкуле разглядаецца паняцце «лайк», якое знайшло шырокае прымяненне ў інтэрнэт-прасторы. Апісваюцца асноўныя функцыянальныя асаблівасці лайкаў. Падкрэсліваецца роля балансу паміж сучаснымі тэндэнцыямі ў інтэрнэт-асяроддзі і развіццём маўленчай камунікацыі чалавека.

Сацыяльная сетка – гэта анлайн-платформа, дзе людзі рэгіструюць свае профілі і ўзаемадзейнічаюць адзін з адным. Усе чулі пра такіх гігантаў, як Facebook, Instagram, Twitter і TikTok. Кожная з гэтых платформ дазваляе мець зносіны па-свойму, але сутнасць адна: яны ствараюць прастору для знаёмства, абмену інфармацыяй і самавыяўлення [1].

Тэма выкарыстання штучнага інтэлекту сёння адна з самых гарачых. І колькі б ні вялося дыскусій наконт таго, ці здольны ён замяніць чалавека, ці пагражае ён нашай ідэнтычнасці, трэба прызнаць: на сучасным этапе развіцця грамадства мы ўжо не можам абысціся без новых тэхналогій. Яны арганічна інтэгрваліся ва ўсе сферы нашай жыццядзейнасці: ад бытавых пытанняў да глабальных навуковых даследаванняў. Тэхналогіі аптымізуюць працэсы, бяруць на сябе выкананне руцінных задач і адкрываюць магчымасці, якія раней здаваліся фантастыкай.

Хочам адзначыць, што ў гонцы за зручнасцю і хуткасцю мы паступова спрашчаем уласнае мысленне і пачуцці. Сапраўдныя эмоцыі, жывыя словы, шчырыя размовы – усё гэта часам сціскаецца да аднаго нямога сімвала. Мы прывыклі рэагаваць проста, без напружання: убачыў – ацаніў – націснуў. І ў гэтай новай рэальнасці такі прасты, здавалася б, жэст, як лайк, становіцца не проста кнопкай, а сапраўдным адлюстраваннем нашага часу, дзе сапраўднае чалавечае цяпло часта падмяняецца яго тэхналагічнай імітацыяй.

Лайк – (англ. Like), жарг. Адзнака, якой абазначаецца публікацыя ў сацыяльнай сетцы, што спадабалася іншаму карыстальніку [2].

Яшчэ адна назва лайка – рэакцыя. Яно паходзіць ад Facebook* Reactions, якія былі ўведзены ў 2016 годзе. Гэта быў прарыў, бо пашырыўся эмацыяны спектр звычайнага лайка. [1]

Сёння ў якасці рэакцыі можна выкарыстоўваць практычна любы смайлік: спачувальны, разгневаны, вясёлы і г. д. Папулярная думка: гэта садзейнічае алгарытмам сацыяльных сетак лепш адсартоўваць кантэнт, распаўсюджваючы яго сярод карыстальнікаў. Слова «рэакцыя» цяпер найчасцей ужываецца ў прафесійным асяроддзі SMM-спецыялістамі і маркетологамі.

Неабходна ўгадаць, што функцыя like была прыдуманая галандскім праграмістам Ван дэр Меерам у 1998 годзе. Ён стварыў сацыяльную сетку Surfbook, дзе і выпрабаваў лайк.

Цяпер лайк і яго аналагі выкарыстоўваюцца ў лічбавай прасторы даволі шырока, бо гэта найпрасцейшы і зручны спосаб узаемадзеяння карыстальніка з кантэнтам. Кампаніі і блогеры з дапамогай лайкаў атрымліваюць зваротную сувязь і робяць высновы пра тое, якія фарматы і тэмы цікавыя і актуальныя для аўдыторыі.

Сучасныя лайкі набылі і дадатковыя функцыі. Напрыклад, у TikTok лайк выконвае функцыю закладкі, збіраючы відэаролікі, якія спадабаліся, у асобную папку, каб потым іх можна было зноў прагледзець. Лайкі на паведамленні ў месэнджарах выкарыстоўваюцца як спосаб паказаць, што паведамленне прачытана і будзе ўлічана. Так, каманда Unisender выкарыстоўвае карпаратыўны месэнджар, і ў ім лайкам можна адзначыць, што заданне ўзята ў работу. Гэта займае менш часу, чым пісаць адказ, і не засмечвае перапіску фармальнымі паведамленнямі. Пры гэтым інфарматыўнасць застаецца такой жа, як і пры тэкставым адказе [1].

У лайкаў ёсць яшчэ адно важнае значэнне. Алгарытмы сацыяльных сетак аналізуюць іх колькасць і тэмпы росту. Калі пост збірае шмат лайкаў, рэпостаў, каментароў, – сістэмы адносяць яго да цікавых і пачынаюць шырэй паказваць. Таму спецыялісты і брэндзі актыўна імкнучца набіраць лайкі, спецыяльна папраسیўшы падпісчыкаў адзначыць кантэнт. Напрыклад, дабрачынная арганізацыя можа прасіць пакінуць лайкі пад публікацыяй у сацсетцы.

Лайкі ўплываюць і на самаацэнку і дабрабыт карыстальнікаў. Псіхологі адзначаюць, што колькасць лайкаў можа выклікаць пачуццё задаволенасці або, наадварот, трывогу пры іх недахопе. Гэта адбываецца праз патрэбу ў пацвярджэнні і жаданні атрымаць адабрэнне навакольных.

Нарэшце, лайкі выступаюць як сродак манетызацыі кантэнту. Іх уплыў на бізнес-мадэлі сучасных пляцовак каласальны: атрымліваючы больш лайкаў, кампаніі і людзі могуць павялічыць свае прыходы. Такім чынам, лайкі ў наш час з'яўляюцца важным элементам камунікацыі і самавыяўлення, які ўплывае на наша сацыяльнае паводзіны і ўспрыманне поспеху [3].

Хочам звярнуць увагу і на паняцце «дызлайк», ці «мне не падабаецца».

Гэтую функцыю раней паспяхова рэалізаваў YouTube. Але з 2021 года колькасць дызлайкаў на відэахостынг не адлюстроўваецца. Карыстальнік усё яшчэ можа паставіць дызлайк відэа або каментарыю, аднак не ўбачыць агульную статыстыку. Такім чынам відэахостынг патурбаваўся пра аўтараў кантэнт: нібыта дызлайкі знарок ставяць хейтэры і канкурэнты, што дэматывіруе і траўміруе блогераў. Таксама лічыцца, што дызлайкі можна выкарыстоўваць як інструмент «чорнага піяру», калі вялікая колькасць негатыўных рэакцый яшчэ мацней прыцягвае зацікаўленую аўдыторыю. Таму цяпер колькасць дызлайкаў бачаць толькі стваральнікі кантэнту.[2]

Мы, сучаснае маладое пакаленне, жывём у вельмі хутка зменным свеце. І гэтая хуткасць, канешне, моцна ўплывае на нашу манеру гаворкі. Мы, аб'ектыўна, пачалі менш карыстацца звычайнымі словамі, бо іх замянілі лайкі, смайлікі, мемы і гіфкі. Гэта насамрэч вельмі зручна. Адным смайлікам можна перадаць цэлы акіян эмоцый, а мем — гэта гатовы жарт або рэакцыя на любую сітуацыю. Такі спосаб зносін стаў нашай візітоўкай, характарыстыкай часу. І гэта нармальна. Каб ісці ў нагу з сучаснасцю, трэба разумець спецыфічную мову сімвалаў, карыстацца ёю, бо гэта тое, што злучае нас са светам інтэрнэт - камунікацыі.

Але тут вельмі важна не злоўжываць тэхналогіямі. Галоўная небяспека ў тым, што мы можам зусім развучыцца гаварыць. Мова — гэта, у першую чаргу, словы. Гэта наша багацце, гісторыя і сіла. Калі мы страцім уменне граматычна злучаць словы ў сказы, мы страцім здольнасць глыбока думаць, адчуваць і разумець адзін аднаго.

На наш погляд, самы правільны шлях — гэта баланс. Не трэба адмаўляцца ад мемаў, лайкаў і смайлікаў: яны робяць наша інтэрнэт - жыццё больш яркім і экспрэсіўным. Але трэба паважаць жывое, сапраўднае слова. Гэта і ёсць адпаведнасць часу: быць сучасным, але не губляць аблічча чалавека.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Социальные сети : вчера , сегодня , завтра . – URL: <https://ifish.com.ua/baza-znaniy/sotsialnye-seti> (дата звароту: 16.02.2026).
2. Уласевіч, В.І. Слоўнік новых запазычаных слоў беларускай мовы / В.І. Уласевіч, Н.М. Даўгулевіч. — Мінск: Беларусь, 2023.—175 с.
3. Как лайки формируют наше взаимодействие в сети. – URL: <https://tobiz.net/support/kak-layki-formiruyut-nashe-vzaimodeystvie-v-seti/> (дата звароту: 16.02.2026)